

Förvaltning/Enhet

Klicka eller tryck här för att ange text.

Namn

Klicka eller tryck här för att ange text.

Datum

Klicka eller tryck här

för att ange datum.

PRINCIPER FÖR PLANERING OCH FINANSIERING AV KOLLEKTIVTRAFIK I VÄSTMANLANDS LÄN

Beskrivning av ärendet

Kollektivtrafikförvaltningen har under 2022 arbetat fram förslag på förändrade principer för planering och finansiering av länets kollektivtrafik. Bakgrunden är att det som följd av att kollektivtrafiken i Västmanland är ett delat ansvar mellan Regionen och länets kommuner har funnits behov att förtydliga, konkretisera och utveckla tillämpningen av det Avtal om kollektivtrafik i Västmanlands län (Avtalet) som definierar hur kollektivtrafiken ska planeras och finansieras.

Förslaget till nya principer omfattar bland annat:

- Ökad flexibilitet för vad som definieras som regional stomtrafik och att utbudet inom stomstråken ska kunna skilja sig beroende av efterfrågan.
- Att möjliggöra för kommuner att beställa tillköp av regional stomtrafik.
- Att kostnaden för respektive linje med busstrafik även ska ta hänsyn till antal dimensionerande fordon med *effekt att respektive linje får en högre fast kostnad men lägre rörlig kostnad*.
- Att varje linje ska ha en uppdragsbeskrivning som definierar vilka parametrar som ska vara styrande vid planering.

Ärendets beredning

Förslag till principer för planering och finansiering av Kollektivtrafik i Västmanlands län, nedan principerna, har under våren 2022 varit ute på remiss hos samtliga av länets kommuner. Utifrån remissynpunkter har vissa justeringar gjorts. En remissammanställning samt föreslagna ändringar har redovisats för bland annat Kollektivtrafiknämnden samt Strategisk Regional Beredning (SRB).

Då principerna kan anses ha påverkan på Avtalet har Kollektivtrafiknämnden vid sammanträdet den 5 september rekommenderat att principerna ska inkluderas i Avtal om kollektivtrafik i Västmanlands län (antaget i regionfullmäktige 2017-09-27).

Som följd av detta föreslås principerna läggas in som ny bilaga till Avtalet. Därutöver föreslås att Avtalet uppdateras med hänvisning till denna nya bilaga under punkt 3.3 enligt nedan (tillagd text i fet stil).

*Kollektivtrafikmyndigheten tillhandahåller stomtrafik (som detta begrepp definieras i bilaga 2 **samt bilaga 3**). Väsentliga förändringar i stomtrafikutbudet ska i god tid kommuniceras med berörda kommuner.*

*Kommunerna beställer stadstrafik, lokal landsbygdstrafik, kompletteringstrafik, båttrafik och övrig trafik (som dessa begrepp definieras i bilaga 2 **samt bilaga 3**) av Kollektivtrafikmyndigheten och ansvarar för det ekonomiska underskott som uppkommer för beställd trafik. Parternas ansvar för det ekonomiska underskottet för viss trafik regleras närmare i bilaga 2 **samt bilaga 3**.*

Det ska också noteras att som följd av att principerna föreslås bli en del av Avtalet har en del justeringar behövt göras jämfört med tidigare kommunicerat material. Det

avser främst rubriksättning samt vissa hänvisningar och formuleringar för att harmonisera med de skrivningar och begrepp som används i övriga delar av Avtalet.

Bakgrund

Regionen tillhandahåller i enlighet med Avtalet regional stomtrafik som är buss- och tågtrafik mellan kommunhuvudorter inom och utanför länet medan kommunerna beställer övrig trafik som främst omfattar stadstrafik och landsbygdstrafik. I enlighet med avtalet ska respektive kommun ansvara för de kostnader som är att hänföra till den inomkommunala trafiken medan Regionen ansvarar för kostnaderna för den regionala stomtrafiken.

Under arbetet med framtagande av principer har det varit tydligt att avtalets intention att respektive beställare av trafik ska stå för de kostnader som trafiken genererar inte fullt ut tillämpas idag. Dagens fördelning av kostnader delas mellan kommuner och regioner på depånivå och utifrån parametrarna utbudskilometer och utbudstimmar. Kostnader för fordon, tomkörningar och övriga depåkostnader fördelas på linjenivå utifrån respektive linjes produktion. Effekten är att linjer med stabilt utbud över dagen får bära oproportionerligt stor del av trafikens underskott. Samtidigt som det skapar det incitament att inte meranvända de fordon som gör uppdrag för skolans behov för att utöka trafiken för arbetspendling och andra resbehov. Sammanfattningsvis finns det en uppenbar risk att dagens principer för planering av trafik och fördelning av trafikens underskott riskerar att motverka mål om ökad marknadsandel.

Förslag till beslut

Att rekommendera länets kommuner samt Region Västmanland att besluta om revideringar gällande Avtalet om Kollektivtrafik i Västmanlands län genom att *Bilaga 3 – Principer för planering och finansiering av kollektivtrafik Västmanlands län* tillförs Avtalet samt att Avtalet i övrigt revideras med hänvisning till Bilaga 3 i Avtalets punkt 3.3.

Att revideringen av Avtalet ska gälla från och med 1 januari 2024.